

Cristina SCARLAT

**MIRCEA ELIADE,
HERMENEUTICA SPECTACOLULUI
II**

Cristina SCARLAT

MIRCEA ELIADE,
HERMENEUTICA SPECTACOLULUI
II

Lumen

Iași, 2011

Cristina SCARLAT
Mircea Eliade, Hermeneutica spectacolului II

Editura Lumen
Str. Țepeș Vodă, nr.2
Iași, România
PO 700714

edituralumen@gmail.com
grafica.redactia.lumen@gmail.com
prlumen@gmail.com
www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Editorial Counsellor: Ph.D Antonio SANDU

Chief Editor: Simona PONEA

Cover Design: Irina MORARIU

FOTO copertă 1: Letteria Giuffrè Pagano. Actorul Tazio Torrini la repetițiile pentru premiera recitalului *La colonna infinita* (2009) –Telluris Associati

Reproduction of any part of this volume by photocopying, scanning, copying regardless of transmission is prohibited.

Tiraj apărut cu sprijinul ANCS în 500 de exemplare

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SCARLAT, CRISTINA**

Mircea Eliade : hermeneutica spectacolului /

Cristina Scarlat. - Iași : Timpul, 2008-
vol.

ISBN 978-973-612-312-2

Vol. 2. : Convorbiri. - Iași : Lumen, 2011. - ISBN
978-973-166-296-1

821.135.1.09 Eliade,M

929 Eliade,M

Cristina SCARLAT

MIRCEA ELIADE,
HERMENEUTICA SPECTACOLULUI
II

Lumen

Iași, 2011

**Pagin 1 sat
goal inten ionat**

*În amintirea Bunicului meu,
Radu*

Pagin 1 sat goal inten ionat

Cuvânt înainte

În 2008 apărea la Editura „Timpul“ din Iași un prim tom¹ dintr-un proiect anunțat în două volume. Prezentăm la momentul respectiv acest proiect editorial menționând că numitorul comun al celor două volume era abordarea în diverse formule (convorbire, eseu, cronică, studiu etc.) a unor transpuneri (muzicale, plastice, dramatice, cinematografice, radiofonice, spectacole multimedia etc.) ce au ca punct de plecare texte de Mircea Eliade. Revenim, iată.

Volumul de față vine ca o continuare a aceuia, cum a și fost anunțat. El se structurează în două secțiuni, precedate de un ***Preambul la o hermeneutică a receptării***, prin care aducem la zi informațiile privind receptarea lui Mircea Eliade în alte limbaje ale artei, semnalate în *Scurtul istoric al receptării...* din precedentul volum.

Partea I.-Convorbiri. Celor care au răspuns afirmativ invitației de a con-vorbi despre Mircea Eliade în primul volum—Mac Linscott Ricketts, Joaquin Garrigós, Mircea Handoca, Mihaela Gligor, Stelian Pleșoiu, Sabina Fînaru, Șerban Nichifor, Nicolae Brînduș, Adelina Patrichi, Dumitru Micu, Francis Ion Dworschack li s-au alăturat Cornel Ungureanu, Horia Corneliu Cicortaș, Marcello De Martino, Letteria Giuffrè Pagano, Grațîela Benga, Dumitriana Condurache, José Antonio Hernández García.

Horia Corneliu Cicortaș ne vorbește despre aventura fascinantă a traducerii textului *Coloana nesfârșită* de Mircea Eliade în limba italiană², iar soția acestuia, Letteria Giuffrè-Pagano, regizor al spectacolului *La colonna infinita*³, ne împărtășește experiența inedită a transunerii acestui text într-un captivant experiment teatral cu un singur actor⁴. Marcello De Martino, lector de limba italiană la Consulatul Italiei din Lausanne, autor al volumului *Mircea*

¹Cristina Scarlat, *Mircea Eliade. Hermeneutica spectacolului, I, Convorbiri*, Editura Timpul, Iași, 2008, editat cu sprijinul Autorității Naționale de Cercetare Științifică din România—reunind convorbiri cu personalități din țară și din lume care l-au cunoscut pe/au scris despre Mircea Eliade—publicate în *Convorbiri literare, România literară, Origini. Romanian Roots, Caietele Mircea Eliade, Poesis, Nord Literar, Orișont etc.*

²Cristina Scarlat, *Coloana nesfârșită a lui Mircea Eliade într-o nouă formulă scenică. Dinspre traducător-convorbire cu Horia Corneliu Cicortaș, Italia, în Nord Literar*, nr. 3, martie 2011, p. 11.

³Spectacolul este o producție a companiei independente Telluris Associati 2008, în interpretarea actorului Tazio Torrini. În 2009 și 2010 a fost jucat în orașele italiene La Spezia, Roma, Padova, Milano, Florența și Messina. Anul viitor este prevăzut un turneu în mai multe orașe din România.

⁴Cristina Scarlat, „*Coloana nesfârșită* a lui Mircea Eliade într-o nouă formulă scenică“—convorbire cu Letteria Giuffrè-Pagano, regizor al spectacolului, în *Hyperion*, nr. 7-8-9/2011, pp. 12/14.

*Eliade esoterico. Ioan Petru Culianu e i "non detti"*⁵ ne vorbește despre Mircea Eliade, esotericul și dramaturgul. Profesorul și criticul Cornel Ungureanu ne vorbește despre „căutarea” lui Mircea Eliade⁶. Profesorul José Antonio Hernández García, fost elev de liceu al lui Francisco Castañeda Iturbide ne povestește aventura traducerii dramaturgiei lui Eliade în limba spaniolă și impactul personalității lui Eliade asupra intelectualilor din Mexic.

Partea a II-a-Mircea Eliade. Hermeneutica receptării. Urmare firească a dialogului cu distinșii mei parteneri de con-vorbire din prima secțiune a volumului, redăm câteva din textele care vin să ilustreze că opera lui Eliade (nu numai cea literară) se pretează transpunerii ei în alte coduri semiotice. Am selectat doar o mică parte din textele publicate în decursul a peste șaisprezece ani în presa literară și științifică sau prezentate în cadrul unor conferințe și simpozioane pe diverse tematici, sugestive, care să ilustreze aspecte avute în vedere în convorbirile cu distinșii interlocutori. Toate subiectele-reper din discuțiile cu partenerii de dialog din cele două volume și din materialele publicate în reviste și volume colective constituie și tematica unei teze de doctorat⁷, *Opera lui Mircea Eliade transpusă în diverse limbaje ale artei*, în curs de elaborare, în calitate de doctorand al Facultății de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, sub îndrumarea prof. univ. dr. Lăcrămioara Petrescu. Informațiile oferite în acest volum sunt, ca și în precedentul, în marea lor majoritate, *inedite*, motiv care va stimula și va motiva, credem, și de această dată, lectura.

Am intervenit în majoritatea textelor reunite în cel de-al doilea capitol, adăugând informații, reformulând unele pasaje sau renunțând la altele.

Aducem mulțumiri tuturor celor care s-au implicat de-a lungul anilor în toate aceste proiecte cu informații inedite, cu materiale indispensabile cercetării, cu sfaturi, cu intermedierea publicării textelor în reviste de specialitate dar, înainte de toate, cu încredere, prietenie, entuziasm și profesionalism: prof. Mircea Handoca, prof. univ. dr. Lăcrămioara Petrescu, prof. univ. dr. Cornel Ungureanu, prof. univ. dr. Giovanni Casadio, prof. univ. dr. Gheorghe Glodeanu, prof. Mac Linscott Ricketts, Stelian Pleșoiu. Familiei și prietenilor, de asemenea, recunoștință pentru înțelegere, solitudine, implicare.

Cristina Scarlat

⁵Marcello De Martino, *Mircea Eliade esoterico. Ioan Petru Culianu e i "non detti"*, Edizioni Settimo Sigillo, Roma 2008. Autorul a mai publicat, în 2011, la aceeași editură, volumul *Le ultime lettere di Julius Evola à M. Mircea Eliade (29/XI/1954 e 26/IV/1962)*.

⁶Cristina Scarlat, *În căutarea lui Mircea Eliade*—convorbire cu criticul Cornel Ungureanu, în *Verso*, nr. 86-87, iulie-august 2010, pp. 14-15.

⁷Această lucrare a fost posibilă cu sprijinul Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane în cadrul proiectului POSDRU / 1.5 / S/ 78342.

Mircea Eliade

–preambul la o hermeneutică a receptării

-Transpunerea operei eliadești în alte limbaje artistice. Tablou sinoptic-

Univers semiotic complex, lumea textelor lui Mircea Eliade constituie o continuă provocare la relectură. Diversele grile de lectură prin prisma cărora a fost abordată opera lui Mircea Eliade, pe mai toate meridianele lumii sunt o dovadă în plus a actualității și universalității ei. Ni s-a părut oportun să abordăm acest aspect al receptării-transpunerea în alte coduri semiotice: televizual, dramatic, cinematografic, plastic, spectacol multimedia etc. cu atât mai mult cu cât nu există, în țară sau în lume materiale edificatoare, de sinteză, care să-l ilustreze. Considerăm importantă această latură a receptării operei pentru completarea portretului de creator și de cetățean universal al lui Mircea Eliade.

Plecând de la literatură ca formă de imaginare și de re-ordonare, într-un sistem semiotic autonom, a lumii interioare a scriitorului și a personajelor sale și, apoi, de la conexiunile–echivalențele și distanțările–care se stabilesc între acesta și sistemele generate prin transpunerea literaturii (sale), în special în alte limbaje ale artei: cinematografic, dramatic, televizual, liric, plastic etc. sesizăm, astfel, o altă modalitate de abordare/lectură a operei scriitorului, din alte unghiuri.

Prin demersul nostru de a semnala toate versiunile artistice care au ca nucleu opera lui Mircea Eliade și, apoi, în materiale unitare, analiza acestor transpuneri, am ajuns la concluzia că, dincolo de codul semiotic în care a fost tradus, textul literar rămâne punctul central de sens care unifică traducerea generate. Este o ilustrare a faptului că, în calitate de semn, textul literar poate însuma moduri de realizare diferite, constituindu-se în discursuri monocodice sau pluricodice, completând „zonele de indeterminare”⁸ ale textului, despre care teoretizează Ingarden. Plecând de la toate acestea, într-un demers analitic dirijat, de receptare a unui text prin intermediul unui suport media, al unei expoziții, al unui concert/film/piesă de teatru/spectacol multimedia etc., cititorul/receptorul trebuie să-și formeze o viziune coerentă asupra ansamblului, pe care l-am numit **construct semiotic radial**. Universul semiotic al operei donatoare (cod semiotic primar, originar) ca sursă

⁸Roman Ingarden, *Studii de estetică*, În românește de Olga Zaicik, Studii introductive și selecția textelor de Nicolae Vanina, Editura Univers, București, 1978.

generatoare de alte universuri semiotice, pe care le-am numit **familie semiotică**, au ca numitor comun înrudirea, ca sens, a tuturor acestor coduri, indiferent de gradul de similaritate sau de deviație de la codul primar. Sensul original, indiferent de limbajul transpunerii, poate fi recuperat din fiecare versiune a operei sursă. Se obține astfel declișeizarea receptării textului și deschiderea concentrică spre alte arte, care își subsumează orizonturi de semnificație teoretic infinite⁹.

Un astfel de demers al sistematizării oferă o viziune sintetică a fenomenului transpunerilor operelor lui Eliade în diverse coduri semiotice. Plecând de la aceasta, avem o paletă largă de posibile interpretări pentru a analiza calitățile textului lui Eliade din perspectiva unei hermeneutici a receptării, dimensiunea interculturală a textului și a receptării lui, problematica acestei receptări, avantajele și/sau dezavantajele unor astfel de transpuneri și raportul lor cu opera lui Eliade în ansamblul ei, plecând de la contextul geo-cultural în care s-a făcut transpunerea etc.¹⁰

Într-o amplă convorbire cu prof. Mac Linscott Ricketts¹¹, biobibliograful american al lui Mircea Eliade¹² am abordat și problema transpunerii textelor lui Eliade, redactate în limbile franceză sau engleză (precum romanele *Maitreyi* sau *Noaptea de Sânziene*) în filme de lungmetraj sau de televiziune. Am punctat împreună cu distinsul interlocutor faptul că există diferențe certe de receptare a unui autor într-o altă limbă și cultură decât cele de origine, cu atât mai mult prin intermediul unei limbi de traducere.

⁹A se vedea: Cristina Scarlat, *The Literary Text: A Radial Semiotic Construct*. Miss Christina by Mircea Eliade, în *Mircea Eliade Once Again*, Editura Lumen, Iași, 2011, pp. 9-43.

¹⁰Ceea ce s-a publicat în presă, cu ocazia unor evenimente teatrale sau cinematografice care au plecat de la texte de Mircea Eliade au fost, de cele mai multe ori, simple prezentări schematice ale acestora, fără analiza pertinentă a transpunerilor. Excepții: analizele lui Grid Modorcea din *Dicționarul cinematografic al literaturii române*, ediția a II-a, Editura Tibo, București, 2004; Ștefan Oprea, *Scriitorii și filmul – o perspectivă cinematografică asupra literaturii române*, Editura Timpul, Iași, 2004; Mugur Arvunescu, *La Țigănci...cu Popescu*, Editura „Semne”, București, 2003.

¹⁰Prof. Mac Linscott Ricketts este o „imagine în oglindă” a prof. Mircea Handoca, din punct de vedere al preocupărilor în domeniul eliadisticii, autorul amplei monografii *Mircea Eliade. The Romanian Roots*, New York, Columbia University Press, 1988, 2 volume. Tradusă în limba română abia în 2004 de Virginia Stănescu și Mihaela Gligor și publicată la Editura ”Criterion Publishing”, București.

¹¹Cristina Scarlat, *O viziune americană asupra lui Mircea Eliade: profesorul, savantul, scriitorul, prietenul. Convorbire cu prof. Mac Linscott Ricketts, U.S.A.*, în volumul *Mircea Eliade, hermeneutica spectacolului*, I, Convorbiri, Editura „Timpul”, Iași, 2008, pp.27-46.

Cristina SCARLAT

Plecând de la informațiile oferite în acest *Preambul...*, se poate aborda, apoi, problematica relației lui Eliade însuși cu propria operă și a relației celor care s-au apropiat de ea din diverse perspective semiotice, subliniind un paradox: acela, de exemplu, statistic urmărind fenomenul, că texte care tratează explicit aspectele vizând lumea Spectacolului, a Jocului, a relației spectator-actor-rol etc. (pe care autorul le-a abordat în nenumărate contexte) nu figurează în „topul” reprezentărilor (*Uniforme de general, În curte la Dionis, Nouăsprezece trandafiri*, de exemplu). La polul opus, alte texte (*Maitreyi, Domnișoara Christina, La Țigănci*), în care nu sunt abordate astfel de subiecte sau, care, aparent, nu s-ar preta unei ecranizări sau unei transpuneri dramatice se bucură chiar de mai multe versiuni, abordări în limbaje diferite, în diverse spații de cultură. Plecând de la acest paradox, se poate urmări, într-un demers de cercetare, impactul acestor transpuneri în fenomenul deja menționat, de receptare a scriitorului Mircea Eliade. Prin prisma ecranizărilor, realizate după traduceri din limba română în alte limbi de circulație, se poate „radiografia” dimensiunea interculturală a omului și a operei, în același timp¹³. Oferim¹⁴ ca exemplu romanul *Maitreyi*, publicat în limba română în 1933 la Editura „Cultura Națională”. A fost tradus în limba franceză în 1950 de Allain Guillerrou cu titlul *La nuit bengali*, la Editura «Gallimard», versiune după care regizorul Nicolas Klotz realizează în 1986 două variante: tele-film în trei părți, difuzat de programul ARTE pe 13, 20 și 27 mai 1995 și o variantă pentru marile ecrane—*The Bengal Night*. E interesant de urmărit—și acest text nu e singurul care generează astfel de probleme—raportul dintre un text literar, transpunerile lui în alte limbaje ale artei, impactul avut asupra operei autorului textului în ansamblu și întoarcerea asupra autorului însuși, a literaturii lui, printr-o re-lectură. La re-lectură, printr-o lectură plurală, sintetică, edificatoare, care ne ajută să deslușim noi sensuri ale textului sursă. Textul francez al unui scriitor român, echipa de actori francezi, americani, indieni, filmările în India, problemele legate de Maitreyi însăși, care a creat probleme echipei de cinești pe parcursul filmărilor prin procesele intentate, schimbările care au fost făcute în text din motive obiective sau comerciale—toate se contopesc într-un amestec care prejudiciază originalitatea textului, mesajul acestuia, povestea însăși. Și, din punctul de vedere al fidelității față de text, cazul acestei transpuneri nu este singular.

¹³A se vedea materialul semnat de Marie-Noëlle Tranchant, *Nicolas Klotz a tourné La nuit Bengali. Frank Capra aux Indes. Un cinéaste est né: il a des idées, des exigences et d'illustres modèles*. În «Le Figaro», 23 août, 1988.

¹⁴Cristina Scarlat, *Romanul Maitreyi transpus în limbaj cinematografic*, în *Caietele Mircea Eliade*, Editura „Grafnet”, Oradea, nr. 5/2006.

Materialul publicat în nr. 7 al revistei “Postmodern Openings”¹⁵, urmat în numărul următor de un **Apendix**–datorat, în parte, corespondenței cu distincții eliadiști colaboratori care mi-au oferit informații inedite ce au dus la reconfigurarea acestui **Preambul la o hermeneutică a receptării** operei lui Mircea Eliade, cât și faptului că această latură a receptării scriitorului reprezintă un sector dinamic, m-au determinat să reiau și cu această ocazie, unitar, informațiile semnalate în *Scurtul istoric* din primul volum, riguros completate și aduse la zi¹⁶.

Mircea Eliade–autor dramatic

Mai puțin cunoscut în această postură, Eliade este autorul a doar patru piese de teatru, dintre care doar patru publicate în volum abia în 1996, prin efortul lui Mircea Handoca¹⁷. Toate aceste texte, deși majoritatea neterminat, au cunoscut diverse transpuneri.

Iphigenia–piesă în trei acte scrisă în 1940; în versiunea sa, o tragedie modernă. Montată la Teatrul Național din București de Ion Șahighian. Premiera a avut loc pe 12 februarie 1941 în sala „Comedia”.

În ianuarie 1982, aceeași piesă cunoaște o nouă versiune scenică pe scena aceluiași Teatru Național, în regia lui Ion Cojar.

¹⁵Cristina Scarlat, “Mircea Eliade: Preamble to the Hermeneutics of Reception. The Transposition of Eliade’s Literary Works into other Artistic Languages. A Short History”, “Postmodern Openings”, Iași, an 2, nr. 7, septembrie 2011, pp.75-98.

¹⁶Articole anterior publicate, reactualizate: Cristina Scarlat, „Câteva date de istorie a receptării dramatice și cinematografice a prozei lui Mircea Eliade”, în „Convorbiri literare”, nr. 9, septembrie 1996, p. 21; Cristina Scarlat, „Statistica receptării operei lui Mircea Eliade în diverse limbaje (liric, dramatic, cinematografic, film de televiziune, teatru radiofonic, etno-jazz, cvartet pentru pian, sonată pentru pian, ritmuri afro-braziliene...)”, în „Nord Literar”, nr. 11-12, noiembrie–decembrie 2007, pp. 8-21; Cristina Scarlat, „Scurt istoric al receptării lui Mircea Eliade în diverse limbaje”, în vol. Mircea Eliade, hermeneutica..., ed. cit., pp. 15-25; Cristina Scarlat, „Mircea Eliade, hermeneutica receptării. Transpunerea operei eliadiști în alte limbaje ale artei (tablou sinoptic)”, în „Studii și Cercetări Științifice”, Seria Filologic, Plurilingvism și Interculturalitate, Editura Alma Mater, Bacău, nr. 23, 2010, pp. 69-84; Cristina Scarlat, ”Mircea Eliade–Preamble to The Hermeneutics of Reception-Transposition of Eliade’s Literary Work in Other Artistic Languages. Short History, în Postmodern Openings”, Iași, an 2, nr. 7, septembrie 2011, pp.75-98; Cristina Scarlat, “Appendix–Mircea Eliade: Preamble to the Hermeneutics of Reception.The Transposition of Eliade’s Literary Works Into Other Artistic Languages. A Short History”, în ”Postmodern Openings”, Iași, an 2, nr. 8/2011.

¹⁷Mircea Eliade, *Coloana nesfârșită. Teatru*, Editura „Minerva”, București, 1996; Ediție și Prefață de Mircea Handoca.

Cristina SCARLAT

Piesa cunoaște în 1989 și o versiune radiofonică, adaptare a Mariei Spalas în regia artistică a lui Cristian Munteanu. Premiera a avut loc pe 8 iunie, cu reluări aproape în fiecare an¹⁸.

2007–Teatrul Bastion oferă premiul al II-lea Trupeii „Ion Manu”–Otopeni pentru spectacolul *Iphigenia*, în regia lui Marian Ghenea și premiul pentru cea mai bună actriță în rol secundar Adrianei Alexandra Tătaru pentru rolul Clitemnestra, în același spectacol.

1241–act dramatic, scris la Lisabona în martie 1944; încercare dramatică nefinalizată, în care autorul transpune un episod din istoria românilor (lupta împotriva năvălirii tătarilor).

2007–Versiune radiofonică, adaptare de Domnica Tundrea. Premiera: 9 martie, pe programul Radio România Cultural.¹⁹

Oameni și pietre (1943)–scrisă concomitent cu „istoria religiilor”, „derivă” din capitolul al VI-lea al acesteia–„Pietrele sacre și epifanii, semne și forme”²⁰. Aspectele principale ale textului sunt tema camuflării sacralului în profan și cea a labirintului.

2007–Pe programul Radio România Cultural, la 11 martie, ora 19 are loc premiera piesei după textul omonim, adaptare a Cezarinei Udrescu²¹.

Aventura spirituală (1946)–dramă.

Jurnalul lui Eliade menționează la 3 octombrie 1946 că originile piesei datează din decembrie 1944: „Uneori ispita e atât de mare încât rămân mai mult de un ceas cu ochii deschiși, în întuneric, urmărind personajele, ascultându-le, încercând să le văd cât mai clar figurile (...)”²²:

În ultimul său volum, prof. Mircea Handoca notează:

„În septembrie 1985, Mircea Eliade mi-a (...) înmănat (...) câteva foi răzlețe și altele ilizibile din *Aventura spirituală*, numită inițial *Euridice*, promițându-mi că-mi va expedia din Chicago o fotocopie a întregului text. Dar, *n-a fost să fie!* Am așteptat resemnat, și totuși încrezător, 25 de ani. (...). Prietenul meu Mac Linscott Ricketts a obținut recent o fotocopie a manuscrisului original al *Aventurii*

¹⁸Georgeta Răboj, Dan Oprina, Monica Patriciu, Magda Duțu, Domnica Tundrea–Gheorghiu, Vasile Manta–*Teatrul național radiofonic*, volumul al II-lea, (1973-1993), Editura „Casa Radio”, București, 1998, pp.186-187.

¹⁹„1241”–publicat în „Caiete de dor”, nr. 4, 1951; reluat în „Revista de istorie și teorie literară”, nr. 4/1985.

²⁰Mircea Handoca, „Preambul la o piesă inedită”–(„Oameni și pietre”)–în „Revista de istorie și teorie literară”, nr. 4/1985, pp. 84-87.

²¹Mircea Eliade, „Oameni și pietre”, în „Revista de istorie și teorie literară”, nr. 4/1985.

²²Mircea Eliade, *Jurnal*, Ediția aII-a, vol. I, Ed. „Humanitas”, 2004, p.87.

spirituale ce se află în Eliade Collection—University of Chicago Library, Special Collection Research Center”²³.

Ca și în celelalte texte literare ale lui Eliade, se împletesc și aici, recurent, tema camuflării sacralului în profan, problematica dublului, a labirintului, a ieșirii din timp.

Coloana nesfârșită (1970)—piesă dedicată lui Ionel Perlea²⁴. Într-o notă de jurnal din 16 mai 1970, Eliade menționează: „De la început am voit ca personajul meu principal să fie coloana. Totul ar trebui să se petreacă în jurul ei, din cauza ei, pentru ea”²⁵.

A fost pusă în scenă în aprilie 1980 la Teatrul din Botoșani, în regia lui Mihai Velcescu, dar „fragmente din piesă au mai fost prezentate (în limba engleză) în primăvara anului 1978 (...) între 12 și 14 aprilie—când s-a organizat de către Norman Girardot la Universitatea Notre Dame un colocviu—Mircea Eliade sau *coincidentia oppositorum*”, în montarea scenică a lui Miles Coiner²⁶.

Profesorul Mac Linscott Ricketts, în materialul *La riposta americana all'opera letteraria di Mircea Eliade*²⁷ notează:

„Dal 12 al 14 aprile 1978, nel campus della Notre Dame University dell'Indiana si tenne un convegno dal titolo «*Coincidentia Oppositorum: L'universo scientifico e l'universo letterario di Mircea Eliade*». (...) Alla sera²⁸, il Drama Department dell'Università organizzò la lettura di un'opera teatrale di Eliade, *The Endless Column (Coloana nesfârșită)*, nella traduzione di Mary Park Stevenson. Per la prima volta, negli Stati Uniti, Eliade veniva celebrato non solo per i risultati raggiunti come studioso, ma anche per le creazioni della sua immaginazione”²⁹.

²³Mircea Handoca, *Fost-a Eliade necredincios?*, Editura „TipoMoldova”, Iași, 2011, p.173. cap. „Aventură spirituală—o dramă inedită a lui Mircea Eliade.”

²⁴Mircea Eliade, „Coloana nesfârșită”, în *Secolul XX*, nr. 10-12/1976.

²⁵Mircea Handoca, „Jurnalul inedit al lui Mircea Eliade”, în *Caietele Mircea Eliade*, nr. 3/2005, Editura „Grafnet”, Oradea, p. 63.

²⁶Mircea Handoca, *Mircea Eliade, câteva ipostaze ale unei personalități proteice*, Editura „Minerva”, București, 1992.

²⁷În volumul colectiv *Esploratori del pensiero umano. Georges Dumézil e Mircea Eliade*, a cura di Julien Ries e Natale Spineto, Editoriale Jaca Book, 2000, Milano, p. 369.

²⁸Nu e menționată în care anume dintre serile din perioada 12-14 aprilie are loc reprezentația.

²⁹N. Girardot, M.L. Ricketts (a cura di), „Imagination and Meaning: The Scholarly and Literary Worlds of Mircea Eliade”, New York 1981, p. ix; M. P. Stevenson, „Report of

Cristina SCARLAT

În 1983, între 21-27 august, în programul celui de-al XVIII-lea Congres Mondial de Filosofie de la Montreal a fost prezentată aceeași piesă, în limba franceză, filosoful André Mercier interpretând rolul (lui) Brâncuși.

1981–teatru radiofonic, adaptare a Almei Grecu, în regia artistică a lui Titel Constantinescu. Data premierei, 9 martie, cu reluări în 1982, 1986, 2007.

2006–José Antonio Hernández García a tradus *Coloana...*, în vederea prezentării în varianta radiofonică în Mexic³⁰.

2009–23 mai–Cinema Teatro «Il nuovo» și Telluris Asociați prezintă piesa «La Collona Infinita», în regia semnată de Letteria Giuffrè Pagano. Rolul titular–Brâncuși–este interpretat de Tazio Torini. Traducerea textului din limba română: Horia Corneliu Cicortaș, care ne mărturisește:

„Punerea în scenă a piesei despre Brâncuși îi aparține soției mele, Letteria Giuffrè Pagano, care, citind textul italian al piesei, tradus de mine în vederea publicării în Italia, în volum, a teatrului lui M.E. (...), a avut ideea montării. Ea vine dinspre zona artistică propriu-zisă–arte vizuale (pictură, video) și teatru–, spre diferență de mine care am o formație de tip teoretic (...). Astfel, a adaptat piesa pentru un singur personaj, actorul toscan Tazio Torrini–Brâncuși, într-un pseudo-monolog unde intervin și elemente performative tipice teatrului experimental contemporan”³¹.

2012–Într-o epistolă din 22 octombrie 2011, Horia Corneliu Cicortaș ne informează: „În aprilie [2012], ca urmare a schimbului realizat cu Teatrul Bacovia, *Coloana*³² va fi jucată la festivalul din Bacău dedicat spectacolelor *one-man show* („Gala Star”)”.

Conference on the Work of Mircea Eliade”, in ”Romanian Bulletin”, 1978, pp. 9-10. *Apud* Mac Linscott Ricketts, în Julien Ries, Natale Spineto (a cura di), *Esploratori...*, ed. cit., p. 369, nota 2.

³⁰Informație primită de la Joacquin Garrigós.

³¹Informații oferite de dl. Horia Corneliu Cicortaș în 6 iulie 2010, în corespondența prilejuită de acest eveniment.

³²Este vorba despre spectacolul *La colonna infinita*, după textul lui Eliade, tradus în italiană de Horia Corneliu Cicortaș, adaptat și montat de Letteria Giuffrè Pagano: o producție a companiei independente Telluris Asociați 2008, în interpretarea actorului Tazio Torrini. Pentru mai multe informații a se vedea: Cristina Scarlat, *Coloana nesfârșită a lui Mircea Eliade într-o nouă formulă scenică*. Dinspre traducător–convorbire cu Horia Corneliu Cicortaș, Italia, în „Nord Literar”, nr. 3, martie 2011, p. 11; Cristina Scarlat, *Coloana nesfârșită a lui Mircea Eliade într-o nouă formulă scenică*–convorbire cu Letteria Giuffrè-Pagano, Italia, în „Hyperion”, nr. 7-8-9/2011, pp. 12-14; Cristina Scarlat, *Coloana nesfârșită a lui Mircea Eliade într-o nouă formulă scenică sau Letteria Giuffrè Pagano și Horia Corneliu Cicortaș: un pariu*

Continuarea acestui volum o puteți lectura achiziționând volumul de pe
www.editorialumen.ro
www.lumenpublishing.com
sau din librăriile noastre partenere.

Univers semiotic complex, lumea textelor lui Mircea Eliade constituie o continuă provocare la lectură. Diversele grile de lectură prin prisma cărora a fost abordată opera sa, pe mai toate meridianele lumii, sunt o dovadă în plus a actualității și universalității ei. Ni s-a părut oportun să abordăm acest aspect al receptării-transpunerea în alte coduri semiotice: televizual, dramatic, cinematografic, plastic, spectacol multimedia etc. cu atât mai mult cu cât nu există, în țară sau în lume materiale edificatoare, de sinteză, care să-l illustreze. Considerăm importantă această latură a receptării operei pentru completarea portretului de creator și de cetățean universal al lui Mircea Eliade.

Cristina SCARLAT

Dobândind mai întâi o cantitate substanțială de informații, săpând printre scrierile și cugetările lui Eliade, Cristina Scarlat s-a concentrat în ultimii ani asupra cercetării unei varietăți multiple de forme în care a fost prezentată opera lui Eliade: teatru, cinema, operă sau alte forme de exprimare muzicală, radio și televiziune. Au apărut în media nu doar cele patru piese de teatru publicate de autor, dar și multe altele dintre lucrările sale literare—in special romane și nuvele—care au fost revizuite pentru interpretare dramatică.

Dra doctorand Cristina Scarlat a căutat și se pare că a și reușit, să urmărească tot ceea ce s-a publicat, într-o limbă vestică, legat de subiectul dumneaei. În plus, a luat interviuri unor numeroși experți în opera lui Eliade, inclusiv unora care s-au ocupat de punerea în scenă sau pe ecran a operelor autorului (Vezi Cristina Scarlat, *Mircea Eliade, Hermeneutica spectacolului*, Convorbiri, I, Editura Timpul, Iași, 2008).

Dr. Mac Linscott RICKETTS, Louisburg College, USA

Între exegetii (măi) tineri ai fenomenului Mircea Eliade, Cristina Scarlat mi se pare cel mai complet-cel mai elegant/înțelept legat de liderii cercetării. Excelentele dialoguri cu o seamă de personalități fundamentale ale culturii române și universale țin nu doar de un exercițiu intelectual, ci de verificarea unei competențe reale. Această competență se verifică și în articolele pe care le publică despre Eliade. Deosebit de interesantă/importantă mi se pare noua abordare a operei eliadești pe care Cristina Scarlat o realizează: a propune înțelegerea Operei prin apelul la spectacolele teatrale/cinematografice deschide o cale nouă pentru înțelegerea actualității marelui scriitor, de atâtea ori așezat prost între modernism și postmodernism. Excelent cercetător, admirabil om al dialogurilor intelectuale, Cristina Scarlat merită toată atenția eliadologilor, dar și a comentatorilor fenomenului cultural. Intreprinderile ei sunt demne de toată stima.

Prof. univ. dr. Cornel UNGUREANU

Cristina Scarlat se dovedește unul dintre cei mai inteligenți tineri cercetători ai veritabilului fenomen Mircea Eliade. În această calitate, ea știe bine că dialogul cu exegeza anterioară nu înseamnă numai devoțiune ori servilism, că reverența critică obligă la o situație onestă și comprehensivă față de obiectul admirației. Ceea ce presupune obligația de a-ți contura, punctual și pregnant, propriul punct de vedere critic.

Lector univ. dr. Emanuela ILIE

Preț 1 leu + TVA 9%

Conținutul acestui volum nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al Editurii Lumen sau al finanțatorilor

EDITAT CU SPRIJINUL
AUTORITĂȚII NAȚIONALE
PENTRU CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ

